

De uitreiking van de Huib de Ruyterprijs aan Jan de Vries

Op maandag 27 maart 2006 mocht ik namens de VGN aan Jan de Vries, vakdidacticus geschiedenis aan de Radboud Universiteit, de Huib de Ruyterprijs uitreiken. Bij de uitreiking en de daaraan voorafgaande lofrede waren zijn vrouw en kinderen, zijn collega's en vrienden en zo'n honderd Lio's geschiedenis en hun docenten aanwezig. Na afloop ontvingen alle aanwezigen de net verschenen *Kleio* (2006 nr. 2) met onder andere een interessant gesprek met Jan de Vries.

Het is een goed gebruik de lofrede integraal te publiceren. Dit stuit ditmaal op een bezwaar. In de lofrede maakte ik dankbaar gebruik van onderwerpen die Jan in het gesprek aandroeg en van informatie die ik in kreeg van zijn (vroegere) collegae en van een aantal actieve VGN leden. De Kleiolezers kennen inmiddels het interview met Jan de Vries. Om een doublure te vermijden beperk ik mij tot wat anderen over Jan vertelden.

Wie, o wie

Voor de Huib de Ruyterprijs 2006 werd gezocht naar een VGN lid die zich actief voor de didactiek van het vak geschiedenis inzet en docenten concrete en bruikbare producten voor gebruik in de leerprocessen aanbiedt. Voor vele actieve VGN leden was Jan de Vries kandidaat no. 1. Op de vraag: Waarom verdient Jan de Vries de Huib de Ruyterprijs?, kwamen vaak gelijklopende antwoorden. Jan wordt een grote inspirator genoemd. Hij sleept je mee, of je nu leerling, student of collega bent. Het vak geschiedenis is hem alles. In zijn verhalen merk je dat hij een 'praktijkman' is. De didactische theorie is voor hem van groot nut, maar krijgt pas werkelijk betekenis als de theorie

wordt gekoppeld aan de leefwereld / het dagelijks handelen van leerlingen. In gesprekken met vakgenoten is Jan kritisch, uitdagend en beminlijk tegelijk. In discussies kan Jan scherp formuleren en soms ook hoekig zijn. Wat voor hem telt is het eindresultaat. Bieden we het mooie vak geschiedenis in al zijn gedaantes op niveau aan, voor iedereen? Zeer erkentelijk is hij voor iedere stap die hiertoe leidt.

School en didactiek

Zijn docentschap aan de midden-school de 'Witte Raaf' in Utrecht (1987-1999) wordt door menigeen als zijn meest creatieve periode gezien. Als je Jan in zijn school opzocht dan voelde je en zag je een creatieve omgeving waarin leerlingen en Jan zelf zeer goed gedijden. Jan was er op de eerste plaats voor de leerlingen. Tijdens onze namiddagvergaderingen met Jan in zijn school liepen als vanzelfsprekend leerlingen in en uit. In zijn bijzondere loopbaan van universiteit naar school, naar uitgeverij, en weer naar universiteit heeft Jan 'zijn betrokkenheid bij de leerling' behouden.

In het bijzonder zet Jan zich in voor het geschiedenisonderwijs voor de grootste groep leerlingen in het voortgezet onderwijs, de Vmbo leerlingen. Jan voedde in de jaren tachtig en negentig met zijn ideeën de Vbo/Mavo commissie binnen de VGN. Trots was hij op de resultaten van het werk van deze commissie, onder andere toen deze in 1996 Huib de Ruyterprijs kreeg. Jan had op dat moment de commissie net verlaten. In 2003 zorgde Jan er op de jaarvergadering voor dat het geschiedenisonderwijs op VMBO weer een speerpunt werd in het beleid van de VGN.

Na de periode van de Witte Raaf profiteerden de schrijfgroep en de redactie van de toen nieuwe methode *Sphinx* van Jan's didactische ervaring en ideeën. Jan werkt het liefst in een inspirerend collectief. Het valt op dat Jan zowel in woord als geschrift liever 'we' dan 'ik' gebruikt. Dit geldt ook voor de ontwikkeling van het concept 'actief historisch denken'. Het omzetten van de ideeën over activerende didactiek van de Engelsman David Leat naar 'het veld van de geschiedenisdidactiek' ziet hij niet als een persoonlijke verdienste maar als

een gezamenlijke prestatie van Harry Havekes, Aarnoud Adema, Koen Henskens, Bas van Rooyen, en hem zelf.

Over zijn rol in de didactische wereld blijft Jan bescheiden. Hij draagt uit dat hij ook veel te danken heeft aan zijn voorgangers, in het bijzonder zijn vroegere leermeester Joop Toebes. VGN leden wezen mij er op dat dit in de historisch-didactische wereld vandaag de dag niet meer zo gebruikelijk is.

Voor vele geschiedenisdocenten is Jan de Vries 'de man van het actief historisch denken'. De boeken met praktijkvoorbeelden worden veelvuldig op school gebruikt. Docenten die de scholingscursussen actief historisch denken volgden, noemen Jan's ideeën en bij behorende praktijkvoorbeelden zeer bruikbaar, verfrissend, eigentijds en stimulerend. Indruk maakt het belang dat Jan hecht aan de evaluatie van leerprocessen. Voor Jan is een leerproces zonder een evaluatie er van met leerlingen geen echt leerproces. Jan raakt hiermee voor menig docent 'een gevoelig punt'.

Jan voelt zich ook verbonden met geschiedenisdocenten en aanstaande geschiedenisdocenten. Hoe vaker zij elkaar zien en met elkaar over de didactiek van het vak spreken hoe beter hij het vindt. Het voorstel van het VGN bestuur de Huib de Ruyterprijs niet op de jaarvergadering maar tijdens de jaarlijks Lio dag uit te reiken viel dan ook bij Jan in goede aarde. Met het VGN bestuur zag hij dit tevens als een goede gelegenheid de Lio's (meer) bij de VGN te betrekken.

Alle mensen die ik sprak zijn blij dat Jan de ernstige ziekte die hem trof te boven is gekomen. Met het VGN bestuur hopen zij dat Jan weer sterk genoeg voelt om de plannen en wensen die hij heeft (zie *Kleio* 2006 nr. 2) uit te voeren. Didactici als Jan de Vries hebben geschiedenisdocenten en heeft de VGN hard nodig in een tijd dat het geschiedenisonderwijs op het VMBO en op een deel van de Havo / Vwo scholen door onderwijsvernieuwingen onder druk staat.

Peter Wester
Voorzitter VGN